

ТРИ ЦЕНТИ в З. А. Америка; ПЯТЬ ЦЕНТИВ За кордоном.

Тел. "Свобода": ВЕРЖЕН 4-0807 — Тел. У. Н. Союз: ВЕРЖЕН 4-1016

THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЖИТТЄВІ КОШТИ І ЗИСКИ ПІДПРИЄМСТВ НАЙВИЩІ ЗА ВСІ ЧАСИ

Вашингтон, 7 жовтня. — Життєві кошти й заробітки великих підприємств досягнули найвищого стану в історії Америки, а промислова продукція дійшла теж високо, хоч тримається на тій висоті, що перед роком. Такий господарський стан оприялюднила Рада Економічних Дорадників для житку президента й конгресу за третій квартал біжучого року.

Бюджет країни, як показує цей звіт, знаходиться на здорових підставах, тільки зміна настала в підвищенні цін життєвих матеріалів і в прихоті до податків. У третьому чвертіріччя біжучого року загальна продукція країни зросла до вартості \$253,5 білйонів, на місце 245 білйонів доларів, як це було в попередньому кварталі, однак дорадники кажуть, що вартість зросла внаслідок підвищення цін продуктів. Надвишка готівки в федеральній скарбниці впала на 6,3 білйонів тому, що зменшено податки. При кінці чвертьроку приходи становили \$58,700,000,000, а розходи \$53,000,000,000. При кінці попереднього чвертьріччя приходи становили 64 білйони, а розходи 53 білйони доларів.

ЦІНИ М'ЯСА ПАДУТЬ ВІД ЧЕТЬОХ ДИВ
Нью-Йорк. — У всіх околицях країни впали ціни на м'ясо, як про це наслідки звідомлення до фінансових осередків. Знижка була 11-18 центів на фунті, залежно від роду м'яса, однак представники м'ясного промислу в Шікаго й Нью-Йорку твердять, що це тільки тимчасово. Вже після двох тижнів знижки ціни можна буде завважити змагання до стабілізації, а після того може прийти нова підвишка.

ПРЕЗИДЕНТ ОСТЕРІГАСЩЕ РАЗ ПЕРЕД ПОВОРОТОМ РЕАКЦІЇ
На передвборчих здвигях в Елізабет, Ньюарку й Джерзі Сіті, в стейті Нью-Джерзі, президент Труман остерігав зібраних перед можливим поворотом реакції й знищенням осягтів робітництва, якщо люди не підуть лавою до голосування й не виберуть президента й конгресу з Демократичної партії. Коли б це сталося, прийшло б до світової трагедії тому, що Америка є тепер у провіді світу й повинна показати ділом, що демократичний устрій в державі причиняється до миру й добробуту. У Джерзі Сіті привітали президента з давньою віставністю й штучними вогнищами. Скривок такою "фасверку" вплив на паню Труман й обсмалив її футро.

РЕСПУБЛІКАНЦІ ПРИГАДУЮТЬ НА ПОТРЕБУ БОРОТЬБИ ЗА ВОЛЮ
Пасейк, Н. Дж. — Республіканський кандидат на сенатора Роберт С. Гендріксон, у своїй передвборчій промові гостро скритикував політику Росії, внаслідок якої одна країна за другою втрачає волю. "Народи, які воювали за свободу, не повинні бути виставлені на поневолення Советами, що Америка залишить їх їхній долі. Нам треба отворити агресивну програму для побилення демократичних установ і знищення комуністичного терору" — твердив Гендріксон.

НАПІШЛИ НАПАСНИКА РУТЕРА
Понтіак, Мич. — Поліція, яка місяцями шукала за напасником на Волтера Р. Рутера, предсидника могутньої автомобільних робітників, устийнула, що замах на життя Рутера виконав Карл Болтон, колишній урядовець відділу 400 юні, який існує серед робітників в фабриці Форда в Гай Парк. Він стріляв до Рутера 20 квітня, однак не збив його, тільки важко зранив. Поліція арештувала Болтона і він буде поставлений перед суд у повіті Вейн.

166 ЮНІВ НЕ ПРИСЛАЛИ НЕКОМУНІСТИЧНОЇ ПРИСЯГИ
Вашингтон. — Краєва Рада Робітничих Відносин оприялюднює, що 166 краєвих робітничих юнів і 9,749 місцевих відділів не припорювалися до вимог закону Тейта-Гаррілі і не прислали некомуністичної присяги своїх урядовців. Рада заявила, що 38,000 урядовців краєвих юнів і місцевих відділів склали присягу, що вони не є комуністами. Афридеїти мають бути прислані кожного року, якщо юні хочуть мати право до урядової помочі під час виборів а юніях.

МАЙНЕРСЬКА ЮНІЯ ЗА СТАБІЛІЗАЦІЮ РОБОТИ
Синсинаті. — На конвенції майнерської юнії, у якій беруть участь 3,000 делегатів, предявив її предсидник Джон Л. Луїс плян, щоб юнія подбала за "уділ в роботі" в тому напрямі, щоб не копати вугілля без розбору, а тільки в деяких днях. У такий спосіб робота шахтарів була б постійна і не виставляла б їх на безробіття. — Конвенція ще раз віддала признання Луїсові тим, що потвердила виплату з каси юнії суми \$30,000, накладену на Луїса особисто як кару за непослух судові під час страйку. Крім того по'явився внесок, щоб збільшити платню Луїса з \$50,000 річно.

КОНТРОЛЬ РОБІТНИКІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ
Бейон, Н. Дж. — На випадок наступної війни треба буде ухвалити Красвий Акт Служби для приділу цивільних робітників до есенціальних проєктів. Таку думку висловив командир Е. Г. Камбел з Індустріального Каледжу Збройних Сил під час викладів на курсі постачання, уладженій командою маринарки. Він виявив, що на випадок вибуху війни в теперешнім році нам забракне при мобілізації 3,000,000 робітників.

ЗАСІДАННЯ КРАСВОЇ РАДИ БЕЗПЕЧЕНСТВА В СПРАВІ БЕРЛІНА
Вашингтон. — Проблема Берліна, включаючи й найновіші совєтські маневри, були предметом дискусії Красвої Ради Безпеченства в Білому Домі. Спільний Головний Штаб збройних сил предявив свій плян діяння на випадок, коли б Совєти зробили якийсь несподіваний крок.

Совєтська стратегія не допускає до миру--каже високий урядовець

Доргам, у стейті Нью Гомпшир, 7 жовтня. — "Ми тепер уже знаємо, що Совєти не мають наміру співпрацювати при встановленні світового миру" — сказав на анкеті в університеті Нью Гемпшир Чарлс Е. Салцман, асистент секретаря стейту для окупованих країн. Він пригадав, що Росія виявила своєю тактикою, що вона зміряє до панування над світом, а щоб це досягнути, вона халпється підлої стратегії. "Ціль і методи Совєтів є просто загрозой безпеченства Злучених Держав... Ми робимо все, що в нашії силі, щоб не допустити до війни. Ми надіємось, що вийти переможно з того конфлікту без війни, уживаючи терпеливості, спокою і духової відваги. Здається, що це не можливе буде досягнути, однак поступаймо так, наче б це було можливе" — ридив Салцман. Потім він сказав, що ми досягнули досі хоч те, що можна було цілковито одворити очі американців. Ми перейшли вже процес розчарування і тепер знаємо, що совєтські володарі не мають наміру співпрацювати для встановлення миру й ладу в світі".

АМЕРИКА НЕ БУДЕ ОБСТОЮВАТИ ПРИЙНЯТТЯ ЕСПАНІ ДО ОБ'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Вашингтон. — Уряд Злучених Держав не буде підтримувати жодного змагання за допущення Еспанії до Об'єднаних Держав і не започаткує на зібранні в О.Д. в Парижі ніякого внеску, щоб змінити рішення в справі уряду ген. Франка. Однак Злучені Держави можуть підтримувати деякі закладення в резолюції О.Д. в справі Еспанії. Оце є урядовий погляд Америки, як про це довідувється Джеймс Рстон, дипломатичний кореспондент щоденника "Нью-Йорк Таймс". Уряд є теж такого погляду, що не можна буде даліше виключати Еспанії в міжнародних організаціях.

Західні союзники проти редуції армій без забезпечення контролю

Париж, 8 жовтня. — Західні союзники відкинули вчора в Парижі пропозицію Москви, як довго Москва не предложить подрібного плану та не погодиться на міжнародну контролю і провірку. Під цим поглядом Совєти, подібно як і в справі атомової зброї, домагаються зменшення збройних сил і редуції зброї, але відмовляються показати світові, що діється за їх залізною завісою. Західні союзники зайняли таке саме становище, як і в справі контролю атомової зброї; вони принципово погоджуються на обговорення цих справ, але тільки тоді, як буде створена відповідна міжнародна агенція для ефектвної контролю зброї і зброєнь в усіх країнах. Під час дебат дійшло знову до гострої зміни слів між совєтським і британським представниками. Вишинський кричав, що західні союзники підготовляють "агресивну війну" проти Совєтського Союзу. Британський представник Гектор МекНіл, відповідаючи Вишинському, твердив, що як іде про зброєння західних союзників, то кожний може його обрахувати до одного centa, натомість найбільші союзники Совєтів не мають найменшого поняття, що діється під цим оглядом за совєтською залізною заслоною. Він твердив, що кожний зі західних представників був би поганим заступником свого народу, якби погодився на ці пропозиції.

КРИЗА НА ЛАД ПІТЛЕРА. ПРИГАДУЄ АВСТРАЛІЄЦЬ
Нью-Йорк. — Роберт Гордон Менсіс, колишній прем'єр Австралії, у промові до Австралійсько-Американського Товариства сказав, що дехто по сумнів, розглядаючи міжнародне положення. "Небезпека справді існує" — говорив він. "Що тепер іде агресія на лад Гітлерівської, ніхто не може заперечити. Події з двох останніх літ вказують, що все йде на такий лад, як ішло в рр. 1937-1938. Наші зусилля повинні ми зосередити на народі англійської мови, як найбільших оборонців людської свободи. Нам треба розвинути нашу силу до тієї міри, щоб можна було опертись і не допустити до агресії... Незаконну силу треба скинути законною силою" — твердив Менсіс. Однак він остеріг, що не можна створити Союзу Західних Держав через ніч, бо на це треба довшого часу.

Вимушене признание від американців в угорщині

Вашингтон. — Департамент стейту оприялюднив осуд на повидінку угорських властей при арештуванні американських громадян, Павла Рудемана з Гартсдейла, Н. Й., і Джорджа Бананайна з Ст. Луїса, представників Американської Гунтерієн Ойл Компані. Згадані особи були арештовані без усякої підстави і їх тримали в тюрмі дві неділі. У в'язниці вживали проти них насилья, щоб вони підписали признання до вчинків, яких не запевняли. Їх випущено сьогодні, коли поклали свої підписи під якісь документи.

НОРВЕЖЦІ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ПОГОЛОСКИ ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ГАРАНТІЮ

Осло, 8 жовтня. — Норвежський прем'єр Ейнар Гергардсен заперечив вчора поголоски про переговори в справі американських військових гарантій для Норвегії. Він натомість потвердив, що він і міністер закордонних справ Гольвард Лянге, використали побут в Парижі та обговорили зі секретаром стейту Маршалом деякі міжнародні проблеми, інформуючи ген. Маршала про становище Норвегії.

ПЕРЕСЕЛЕННА КОМІСІЯ ЗАТВЕРДИЛА 1,151 АПЛІКАЦІЙ ЗУ.А.Д.К.

Філадельфія, 8 жовтня. (Телефоном). — 3 канцелярії ЗУ.А.Д.Комітету повідомляють, що під час передвборанних нарад представників добровільних допомогівих агенцій в урядовій Комісії для Збігців у Вашингтоні та в яких від ЗУ.А.Д.Комітету взяв участь екз. директор д-р В. Галан, згадана Комісія апробувала 1,151 по'свідчень про запевнення праці і мешкань для нових українських імігрантів, що їх вже вислано на руки керівника європейської місії ЗУ.А.Д.Комітету, адв. Романа Смука для дальшого поладження. ЗУ.А.Д.Комітет ще раз звертається до нашого громадянства з гарячим закликом приспівити висилку згаданих аплікацій (Гаузінг енд Емплоймент Реджістрейшен Н. І.), бо тільки це допоможе вповні використати новий іміграційний закон для українців.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ПІДОЗРІННЯ ЩОДО ЕСПАНСЬКИХ БАЗ

Лондон 8 жовтня. — Актуалізація в останньому часі американських плянів для використання Еспанії як європейської оборонної бази на випадок війни, викликала чималі підозріння і застереження серед континентальних європейських дипломатів. Діло в тому, що ці американські заходи, свідчили б, що Америка з недовірям ставиться до можливостей оборони Європи на північ від Піренейів і тому бажала б відповідно "окопатися" за ними. Французи зокрема ще хотіли б знати — як пише "Дейлі Мейл" — чи Еспанія має бути першою, чи другою оборонною лінією. Проте, в поінформованих британських колах вважається, що ці заходи цілком американських заходів у зв'язку з Еспанією є одностайний військовий союз зах. Європи.

ЕСПАНСЬКІ СОЦІАЛІСТИ І МОНАРХІСТИ ЄДНАЮТЬСЯ ПРОТИ ФРАНКА

Париж, 8 жовтня. — Еспанські республіканці на вигнанні передали вчора представникам Злучених Держав, Британії, Франції та іншим членам ООД меморіал, в якому повідомляють про порозуміння між соціалістами і монархістами, але без комуністів проти режиму ген. Франка в Еспанії. Ціллю того порозуміння мало б бути включити Еспанію в плян Маршала, але в ньому не з'ясовано, як цей соціалістично-монархістичний союз задумує по'бутися Франка. Правдоподібно при допомозі західних союзників. Теж монархісти з того боку не потвердили ще того порозуміння зі соціалістами. В Лондоні повідомили, що британський уряд "розглядає" цей меморіал, а з Вашингтону повідомляють, що департамент стейту віднісся "холодно" до повідомлення про це порозуміння.

ДЕМОНСТРАЦІЯ СОВЄТСЬКОЇ АВІАЦІЇ НАД БЕРЛІНОМ

Берлін, 8 жовтня. — В теперішній до краю напруженій політичній атмосфері у зв'язку зі західно-совєтськими суперечностями в Берліні, Совєти вважали за відповідне влаштувати вчора власне в околицях Берліна найбільші свої авіаційні вправи від часу закінчення війни. Проте, ця військова демонстрація не мала жодного ефекту на західний повітряний транспорт до блокованого Совєтами Берліна, що вчора і власне під час совєтської демонстрації доставив до міста понад 5,000 тон товарів. Американські й британські транспортні літаки "обернули" вчора до Берліна 659 разів. В совєтських маневрах взяли участь всі роди літаків, включно зі совєтським моделем важкого бомбардувальника типу американського В-29. Місцева німецька преса повідомляє, що біля 80 совєтських бомбардувальників заправлялись в склядуванні "живих" бомб біля Ерфурту, у віддаленні 150 миль на південний захід від Берліна. Попереднього дня західні союзники зложили відповідний протест проти совєтських вправ в районі т. зв. повітряного коридору, але під час самих вправ обійшлося без будь-якого випадку. Совєтськи

МАЛІ НАЦІ В РАДІ БЕЗПЕКИ ШУКАЮТЬ РОЗВ'ЯЗКИ В БЕРЛІНСЬКОМУ СПОРІ

Париж, 8 жовтня. — Представники Аргентини, Бельгії, Канади, Сирії, Колумбії і Китаю, що є членами Ради Безпекки незаінтересованими безпосередньо в теперішньому західно-совєтському спорі у зв'язку з Берліном, відбули вчора після полудня таємне засідання, шукаючи відповідної компромісової розв'язки для цього спорі. З поінформованих джерел заявляють, що представники цих країн воліли б найрадше по'бутися цієї справи з Ради Безпекки і шукати способу і можливостей, щоб повернути до Ради закордонних міністрів. Вони вважають, що в інтересі дальшого існування ООД було б необхідно не допустити до голосування в цій справі в Раді Безпекки та до совєтського вета і дальшої акції західних союзників. Пляну вагу подолання міжнародних виступів представників ЗСД, Британії і Франції дальші наради Ради Безпекки відложено безреченцево, бо жодні з інших представників не відважувся забрати голос. Два совєтські представники тоді су не забирали, рішаючись на своєрідний "сидячий страйк". Докид важко передбачити дальший розвиток в цій справі, тим більше, що події дня загрожують шораз новими комплікаціями.

СОВЄТИ ДОМАГАЮТЬСЯ НЕГАЙНОЇ ВИДАЧІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ

Рим, 8 жовтня. — Совєтський міністер закордонних справ Молотов пригадав італійському амбасадорові в Москві, що Совєти дожидають "негайної видачі" 33 італійських воєнних кораблів, признаних їм воєнним договором. Це дорешти "охолоділо" італійське ставлення до Совєтів, бо Італія сподівалася, що як Совєти не підуть за американським і британським прикладом і не зреагують з цієї воєнної добічі, то в безпосередніх переговорах пощастить бодай зменшити ці совєтські домагання. Італійський уряд відбуд в цій справі окремі наради і здогадується, що таке совєтське становище швидше зажене Італію до заключеного в Брюсселі західно-європейського військового союзу.

БЕЗПЕРЕПІВНА ФІЛІА ВТІКАЧІВ ЗІ СХОДУ НА ЗАХІД

Штутгарт, Німеччина, 8 жовтня. — 3 кол Міжнародної Організації для Збігців (ІРО) вчора повідомлено, що не вважаючи на всі прикордонні загострення та на щільні за совєтської залізної заслони, з опанованої Советами східної Європи, головню з Чехословаччини, продовжує напливати філія політичних втікачів в американські зони Німеччини та Австрії і до Італії. В останньому часі пересічно 75 втікачів денно продирається з-поза совєтської залізної заслони в західну Європу.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИБОРИ В БЕРЛІНІ

Берлін, 8 жовтня. — Керівники німецької соціал-демократичної партії підготували пляни для виборів в цьому місті вже в місяці листопаді. Їх піддержують в тому ліберальні демократи. Західні союзники вже раніше погодилися на ці вибори, а Совєти ще не зайняли становища, даючи тільки допизнання через місцевих комуністів, що вони є за відложення виборів.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИБОРИ В БЕРЛІНІ

Берлін, 8 жовтня. — Керівники німецької соціал-демократичної партії підготували пляни для виборів в цьому місті вже в місяці листопаді. Їх піддержують в тому ліберальні демократи. Західні союзники вже раніше погодилися на ці вибори, а Совєти ще не зайняли становища, даючи тільки допизнання через місцевих комуністів, що вони є за відложення виборів.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PEREPLATA: \$7.00 One year \$7.00
\$3.75 Six months \$3.75
\$2.00 Three months \$2.00

Foreign and Jersey City Rates: \$10.00 One year \$10.00
\$5.25 Six months \$5.25
\$2.75 Three months \$2.75

Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement): \$2.50 One year \$2.50
\$1.50 Six months \$1.50

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-6822.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СИЛА ПРОТИ СИЛИ

Президент Труман покликав секретаря стейту Маршала, що перебував в Парижі, на конференцію до Вашингтону. Хоч би ніхто з урядових чинників не сказав й одного слова, яка причина такого наглого покликання, легко догадатись, що причиною є нова фаза конфлікту між демократичними потугами і Совєтами. Совєти не погоджуються, щоб Рада Безпеки Об'єднаних Держав розглядала ноти Злучених Держав, Великої Британії та Франції, якими ці потуги обвинувачують їх у загрозі світовому миру. Це можна було передбачити. За довгі роки переговорів зі Совєтами вже можна було пізнати їхню тактику й зрозуміти, що Совєти з ніким і нічим не рахуються, за винятком одного — сили.

Думасмо, що таке розуміння, заіснувало вже й в Америці та стало підставою сучасної американської політики у відношенні до Росії. Кінець угодовству! — заявляють тепер представники обидвох головних партій, що є кандидатами на нового президента. Недавно це ще були тільки слова, але нині переконались, що відповідальні чинники беруть цю справу дуже серйозно. Вачимо, що Америка розбудовує мілітарну силу, а теж вистав оборонний союз в західній Європі, який там взагалі не був би повстав, коли б не було повної надії на американську мілітарну допомогу.

Як би на це не глядіти і якими делікатними і миролюбними словами не називати, це є така підготовка до війни, хоч і діє не війна, а тільки відпирання Совєтів, щоб не перетягнути далі струни і залишили бодай дальшу агресію. Ця підготовка похититься ще на інші держави, що пізнали по тім що вже говориться одверто про Піреней як оборонний мур та про замирення з Еспанією і притягнення її до проти-совєтського блоку. Найбільший клопіт справляє нині Франція, в якій комуністи становлять вправді меншину, але водночас і поважну силу тільки тому, що в країні є велике чило політичних партій, які є в постійній боротьбі за владу. Москва це використовує, визнаючи французьких більшовиків до творення заколотів в моментах, коли треба Франції зайняти на міжнародній арені якийсь рішальне становище у відношенні до Совєтів. Так є тепер зі страйком французьких майнерів, юнію яких контролюють комуністи.

Замітне, що в тому самому часі, коли демократичні потуги організують проти сили Москви свої сили, демократичні провідники закликають, що війни не буде і мир буде вдержаний. Таке заявляв недавно, наприклад, такі особи як Труман і Маршал. Подібні голоси доходять до нас теж і з Англії. З цього заключають, що ці особи знають, що Совєти не готові до війни і атомової бомби так не мають, хоч Вишинський намагався в Асамблеї Об'єднаних Держав натякати, що ніби мають. Значить, що Совєти війни тепер не зачнуть. Проте демократії рішались не легковажити далі напруженої ситуації й готувались на всякий випадок. Значить, коли б Організація Об'єднаних Держав видала присуд і визнала, наприклад, Совєти агресором, що своїми насильними методами загрожують мирові, а Совєти пробували б це ігнорувати, то була б уже готова сила, яка б могла заставити їх повинуватись міжнародному рішенню. Хоч, як би Совєти були певні, що таке станеться, то ледви чи поступали б ще й тепер бундючно. Видно, що ще далі рахують на угодовство демократії.

Вільні діла вільних людей

Рішення останньої конвенції УНСОУ, щоб необхідну в теперішніх обставинах підписку передплати „Свободи“ залишити добрій волі її читачів під час кожнорічної, одномісячної кампанії за добровільну доплату до передплати, крім в собі велику громадсько-виховну ціль. Це бо дає читачам „Свободи“ та нашому громадянству прекрасну нагоду вільними ділами засвідчити, що вони є вільні люди.

Філософія волі полягає не тільки у вільності від чого, але головню у вільності до чого. Для загалу не велика користь з того, що людина звільнена від гноблення, утисків, переслідувань і тим подібних проявів поневолення; далеко важливіше, щоб ця людина була вільна до виконання своїх обов'язків, щоб вона вільно жила і творила, щоб вона завжди була вільна за своєю волю постоїти і за неї принести в потреби добровільно кожну жертву.

Перенесімо цей приклад на „Свободу“. Кожний з її читачів знає, що ціна, яку він за цю газету платить, не стоїть в жодній пропорції до коштів її видання. Один цент від читачів-членів Союзу не вистачає на те, щоб купити паперу і покрити кошта пересилки, а за цю газету написати, за що надрукувати, відкільки взяти фонди на кореспондентів, робітників та цілий ряд інших видатків, зв'язаних з публікацією щоденника? Сьогодні читачі платять за „Свободу“ точно таку саму ціну, як платили ще 27 років тому.

Порівняйте, яку вартість мав один цент тоді, і яку він має сьогодні. Ми вам допоможемо в цьому і не зперд 27 років, але порівнянням з деякими видатками тільки 5 років тому. В році 1943 загальні адміністративно-канцелярські видатки (телефони, пошта, струм до машин, федеральні і стейтові податки, забезпечення і т. п.) вносили \$15,720; минулого 1947 року ця сама рубрика вносила вже \$24,006, отже майже вдвоє стільки. В 1943 році за потрібні для друкування газети матеріали (папір, олово чорнило, ремонт машин, друк, приладдя і т. п.) заплачено \$9,454; в 1947 році за ці самі матеріали заплачено вже \$14,600 доларів. А за „Свободу“ читачі все ще платять по одному центові, як платили тому п'ять, десять і 27 років. Порівняйте тільки ці малі приклади і тоді матимете готову відповідь для всіх тих, кому відкирється рот сказати, що „Свобода“ „жебрає“. Тоді теж ви знатимете, як відповідати на заклики „Свободи“, що весь Божий рік приносить вам до хати новості, інформую

вас про все, що діється в світі і біля вас, дає вам раду і пораду, боронить вашої честі, зі самозабуттям допомагає всім, хто тільки тої допомоги потребує та стоїть на сторожі наших вольностей і допомагає здобути їх для тих, що її не мають. Тільки протягом одного місяця „Свобода“ пригадає читачам теж їх обов'язок у відношенні до неї самої.

Опертя фінансової бази „Свободи“ на добровільній базі було дуже ризикове, але воно було рівночасно одною з найбільших честей, що їх У.Н. Союз і „Свобода“ виявили до своїх членів і читачів. Бо цим вони заманіфестували нічим необмежене довіра до нашого громадянства, до його громадського вироблення, до його розуміння своїх обов'язків та до його патріотизму. Цим заманіфестовано довіра до справді вільних діл вільних людей. „Свобода“ протягом цілого року приходить до вас — тривіально кажучи — запліднює і тільки продовж одного місяця пригадає вам, щоб ви добровільно допомогли їй прихитити до вас і в майбутньому. Можливо, є такі, що не зможуть цієї доплати переслати, хоч і бажали б. Але тут знову повинен заговорити цей традиційний наш дух братерства та взаємної допомоги і ті, що можуть вислати більше, повинні це зробити за своїх братів. Бо члени Союзу і Читачі „Свободи“ справді творять одну велику і вільну сім'ю, в якій вже не раз заманіфестовано ділом цю благородну засаду „один за всіх і всі за одного“. Бо це є теж найкращою засадою вільних людей.

„Свобода“ добровільно служить цій нашій громаді і цілому нашому народові день-в-день вже продовжує більше пів сторіччя. Вона має право продовж цього одного місяця в році домагатися, щоб теж її добровільно віддала громада свою прислугу, без якої вона не могла б служити громаді. Це справді вільні діла вільних людей. Доложімо усіх зусиль, щоб ці діла були великі.

СКРІПІТЬ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАїнський ГОЛОС В ОБОРОНІ УКРАЇНИ! ВИЩІПІТЬ НЕГАЙНО ВАШУ ДОБРОВІЛЬНУ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ „СВОБОДИ“!

ЧИТАЙТЕ УКРАїнські КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Кандидати на президента

Як покінчилась передвиборча поїздка на захід обидвох головних кандидатів на уряд президента держави, почали розраховувати, котрий з них має кращі вигоди на вибір. Загально признають, що обидва кандидати зробили добре враження, але думають, що республіканський кандидат, ньюйоркський губернатор, Тамес Е. Дюї, здобув більше прихильників, ніж демократичний, який є Гері С. Труман, теперішній президент.

Незабаром прийдесть приступати до виборчої урни і голосувати на президента, себто на уряд, який під сучасну пору є особливо важливим. Ми попробуємо дати характеристику обидвох кандидатів в такий спосіб, як тих кандидатів змальовують їхні прихильники.

1. Кандидат Демократичної партії, Гері С. Труман.

„Я пишу оцю статтю, щоб вказати основну різницю між Гері С. Труманом і іншими кандидатами на становищі президента. Цілковите незаінтересування своїм особистим „я“ характеризує всю політичну кар'єру Гері Трумана. Є це знаменна прикмета сили характеру президента, що він втримав цю особисту безітересовність незмінною впродовж довгої й гостро боротьбованої кар'єри в американській партійній політиці, у якій особисті інтереси часто є правом, а безітересовна служба рідко коли трапляється. Я маю нагоду бачити президента у малих відступах часу. Мені завжди вдарило його само-відречення. Коли я прихитджу до Білого Дому, а вхожу звичайно бічним крилом, де ждуть абирати новинки на відвідувачів президента. Я пізнав багатьох чоловіків і жінок зпосеред отих газетярів і всі вони мають таке саме почування щодо особи президента.

„Всі вони розповідають про ширшу скромність Гері Трумана. Вони ще й тепер шепчуть у безконечність про його нехитість до виставності. Мені здається, що вони часом волили б бачити більше церемонії у його поведінці, так, щоб додати кольору його особистості, однак вони подивляють чесну простоту президента“.

Це характеристика теперішнього президента Злучених Держав, Гері С. Трумана, який кандидує перший раз на це високе становище. Він став президентом не з вибору на теперішнє становище, а тому, що був віцепрезидентом за часів президента Френкліна Д. Рузвельта, який помер несподівано 12 квітня 1945 р., покликаючи Труманові велетенські післявоєнні клопоти. Зга-

дану характеристику написав в журналі Сатердей Івнінг Пост сен. Г. МекГрат, президент Краєвого Комітету Демократичної Партії, яка тепер поставила Трумана своїм кандидатом на президента.

Для навігнення своїх прихильних заміток згадує сен. МекГрат деякі спостереження з життя президента Трумана. Він починає свою статтю таким моментом: Як до президента „Краєвого Демократичного Комітету“ звернувся президент до сен. МекГрата в безрезні біжучого року з проханням поїхати на Далекі Весті для перевірки політичного положення. Сенатор думав, що президент дасть йому вказівки, кого він має відвідати й переговорити теж деякі партійні справи. Однак він почув від Трумана тільки такі слова: „Гаверде, оця поїздка на Весті є дуже важлива для Тебе й для нашої країни. Коли ти прийдеш там, Тобі треба використати кожну нагоду приглянутися недовістам Заходу в справі водно-електричної сили, в справах меліорації ґрунтів і наводнення пустелі. Там лежить майбутність нашої країни. Ця нагода хай послужить Тобі для вистудіювання тих проблем і для зрозуміння, який велетенський інтерес має ціла Америка в розвитку Заходу. Це теж допоможе Тобі скласти свою стежку до сенату. Оце буде важливіше ніж якнебудь політично-партійна поїздка. Однак зверни увагу, щоб Твоя студія була основна“.

Оце зразок особистої безкористності Трумана. Про другу прикмету президента, це скромність, пише МекГрат: „Прості люди, які становлять головну силу виборців серед населення, дивляться на Гері С. Трумана так, як на себе самих. Вони знають його, як широго, чесного й одвертого чоловіка. Коли недавно він розмовляв з гуртом політиків Середнього Заходу в справі виборів в 1948 р. в однім стейті, запитався сенатор президента: „А що чувати в долішній частині стейту?“ — Це відносилось до того, що в цій частині стейту є велика республіканська сила. На це відповів президент: „Не турбуйся долішньою частиною стейту. Малі міста, містечка й села, фермери й дрібні бізнесовці глядять на Гері Трумана як на одного зпосеред себе самих, а це головна сила. Він дістане там більше голосів ніж їх дістав колинебудь якийсь демократ. Республіканці будуть здивовані й засмучені“.

Оце недбання про політичну прихильність часто давало прилиху до хвилюючого занепаду популярності Трумана. Десять років тому Труман був кандидатом на посаду губернатора штату Нью-Йорк. Він виграє, але через деякий час його звільняють з посади, бо він не встиг завершити свою роботу. Він був беззастережним противником тоталітаризму, а теж не вагався заявити свою згоду на поділ Палестини між обома тамашніми народами. (Докінчення на стор. 3-ій)

Та до війська вже Міляна не прийняли. За дальших два місяці війна скінчилась щасливо для сербів, однак старий Гаврилович утратив на війні двох синів, а Міляна двох братів. Біля Адріанополя загинув капітан Джордж Гаврилович, поцілений в голову, а недалеко Велеса розшарпала граната його брата Ілліо, що в цивілі був адвокатом. Старий піп по героїськи переніс втрату синів, що загинули за рідний край.

Селяни Валевської Камениці похитували недовіркою головами над господарством молодого господаря Міляна. Купив він нові плуги, взагалі все приладдя та тричі до року орав і підгортав.

Міляна скоро зійде нінащо, — перешіптувалися селяни, та він лише підсміхався з них.

Перед жнивими все село ходило дивитися на поле нового господаря.

ки разів могли республіканська преса пограбала його на цвинтаріщі політичних кістяків, однак за кожним разом ця преса, правда не rado, признавала, що похоронні обряди були відправлені передчасно. Загал американців, каже сенатор, не дає одурювати себе ворожим настроєм в газетах.

Ненавче на доказ повище сказаного прийшли звіти з поїздки президента на Захід. Дуже гострий у своїх осядах поведінки президента Трумана синдикат газет Скрипса-Гаверда помістив звіт з цієї поїздки, в якому ствердив, що своєю особистою появою перед виборцями президент Труман дуже багато зискував на популярності, а ще більше на поверненні довіри до себе серед свого найбільшого оточення. Воно побачило, що він вище боротися і не заведе приятелів у їхніх поглядах на його особу.

Стаття сенатора МекГрата, хоч і агітаційна, дає цікавий образ Трумана як людини.

2. Кандидат Республіканської партії, Тамес Е. Дюї.

Щоденник Нью Йорк Таймс, незалежний демократичний часопис, вийшов в неділю, 3-го жовтня з заявою підтримки для Дюї, подючи такі аргументи:

У минулому Республіканська партія веда політику ізоляціонізму, й тому навіть деякі прихильники губернатора не могли на нього голосувати, коли він був кандидатом в 1944 році. Ще й тепер є між республіканськими ізоляціоністами, однак вони вже в меншості. Напрямок республіканської політики змінюється, а це в великій мірі треба завдячувати губ. Дюї, який від 1944 р. інтересувався поважно закордонною політикою й прихильно виявляв своє становище до світових справ.

Ще більше причинився до зміни республіканської політики сен. Артур Г. Ванденберг голова сенатської комісії закордонних справ. Те, що Ванденберг остає на своєму становищі в сенаті, дає запоруку, що республіканці не вернуться до політики ізоляції. Крім Ванденберга прийшли до сенату ще свіжі сили, які йдуть з ним по одній лінії. До таких сенаторів належать: Айвес з Нью Йорку, Болдвін з Коннектикута, Сміт з Нью Джерзі, Салтонстал і Ладж з Массачусетс.

Упродовж 4 років, тобто від 1944 р. до нашого часу, губ. Дюї набрав досвіду і памятає, що треба підтримувати назову силу Злучених Держав. Тому він підтримує змагання уряду за заведення обов'язкової військової служби і загальний вишкіл. Він дораджував своїй партії затримати низьку митну тарифу, щоб посприяти торгівлі з закордоном. Коли в конгресі вишили непорозуміння між республіканцями в справі Плянй Маршала, він впливав на конгресменів, щоб вони підтримали цей план. Тим він значно скріпив засаду двопартійності в закордонній політиці Америк і є повна надія, що він буде притримуватися цієї засади на випадок, коли буде вибраний президентом. Він був беззастережним противником тоталітаризму, а теж не вагався заявити свою згоду на поділ Палестини між обома тамашніми народами. (Докінчення на стор. 3-ій)

— Буде мати жинива двічі такі як ми!

А вчором по праці відвідував Міляна в його новій хаті, з великими вікнами, з новими стайнями та-стодою.

— Міляне, — казали — будемо працювати згідно з твоїми вказівками, бо ми переконалися, що ти добре господарюєш...

(Кінець буде).

Ф. З. Квачицький.

КАПІТАН МІЛЯН ГАВРИЛОВИЧ

3) Тут побачив Міляна старий лісничий Іованович. Як приглянувся чужинцеві в одязі і зцілю та в американському капелюсі, знав, що має перед собою порядного чоловіка, а не стегуна (дикого стрільця, лісового злодія).

— Добар дац, Господіне! (Добрий день, пане!) — поздоровив Міляна, який збентежений оправдувався перед лісничим в однострою.

— Не гнівайтесь, пане, — я син каменицького попа й дозволив собі порушити спокій вашої святині.

— То ви той, що студіював на чужині господарство? — спитався Іованович. — Я чув від знайомих, що ви приїхали, а ваш батько вже заздалегідь

тішився вами. Та ходіть зі мною трохи на каву. В мене поспартанському, щоправда, та кава, мусить бути.

Міляна пустився з лісничим до лісничівки, а його кінч тимчасом підійшов до стирти сіна, ліпшого ніж дома.

— Моя дочка Наталка, — пан Мілян Гаврилович, інженір агрономії — представив лісничий молодих людей. Наталка почервоніла й вибігла до кухні приготувати щось на закуску, а вусатий лісничий тимчасом трактував гостя домашнім тютюном. Був радий, що може собі погортити з інтелігентною людиною, а Мілян іще більше був задоволений, бо за одним вистрілом убив два зайці: зазнайомився

з дівчиною і її батьком. Старий Іованович розповідав про Відене, де студіював лісництво, що як перший серб скінчив високу лісову школу, говорив про свою службу, а Міляна із запалом молоді людини запримичував, що треба будувати нарід того, що вже введено в чужині.

Наталка принесла сернину, сливовицю та знову вибігла на дачу. Міляна не міг побороти себе, вое вдівлявся в кухонні двері, щоб лише побачити її.

Іованович зараз усе здогадався. Пізнав, що цей юнак не прийшов до нього в гості, лише до його дочки. Сказав Мілянові, що Наталка це його одинокое життєве світло. Жінку втратив тому кілька літ; дочка не міг оставити в себе, а що не хотів оженитися вдруге, післав її до дівочого інтернату у Франції, відки вернулася тому шість місяців і тепер уже остається дома.

Мілян був у сесомому маго-

метанському небі, бажав лише те, щоб Наталка так перед ним не скривалася. Як відхилив, просив лісничого, чи не міг би частіше відвідати його. Лісничий засміявся, а дівчина почервоніла.

Міляна відіхав аж пізнім вечором, а в руках держав китичку лісових цвітів від Наталки.

Піп Гаврилович довідався скоро від Даниці, чому сина ніколи нема дома. Збентежено синови кілька днів пізніше сказав, що не має нічого проти того, щоб син узяв собі за жінку молодшу лісничеву дочку.

З того-то любовного оповістя наче хуртовина пробудила Міляна воєнна пожажа. — Віянал! Старий піп звичав молодят і зараз на другий день відіхав Міляна із своїм кошем „Соколом“ як доброволець до війська. Заплакала молода жінка над своїм щастям, що так коротко тривало, однак вона знала, що обов'язок кличе йо-

го, як і кожного серба, що здібний орудувати крісом.

Після двомісячних вправ відіхав Міляна на фронт проти турків. Населення Куманова на Косовому Полі одушевлено вилати переможну армію своїх братів, що принесли їм волю.

Міляна лежав у мечеті, ранений в ногу. Був перший, що дістався до Куманова. Саме писав лист до жінки, та не згадав, що він ранений.

Радощам громадян цього міста не було кінця, як регент Олександр на білому коні переможно відіждав по розстелених килимах горбатою дорогою до міста. Відвідав також ранених. Лікар вказав на Мілянове ліжко та сказав до молодого князя: „Цей ранений перший дістався із своєю четою до міста“.

Молодий поручник із відзнакою св. Сави приїхав на відпустку, на мильці. Вітало його все село. Жінка піклувалася ним добайливо й за два місяці міг відложити мильці.

ДОПОМОЖІТЬ „СВОБОДИ“ ДОПОМАГАТИ ВАМ!

ЖОВТЕНЬ—місяць добровільних доплат до передплати „Свободи“. Виконайте ваш обов'язок і вишліть негайно вашу добровільну доплату до передплати „Свободи“, щоб вона могла виконувати обов'язки своєї відданої служби народові, громаді і вам самим.

Д-р Маріян Панчишин

У П'ЯТИРІЧЧЯ СМЕРТИ ВИЗНАЧНОГО
ЛІКАРЯ-ПРОФЕСОРА І ГРОМАДЯНИНА.

У тихий, осінній день, дня 9. жовтня 1943 р., у садах чи не найбільшого політичного напруження та страшно польсько-української боротьби, в садах найстрашнішого терору колючого німецького нацизму на західних землях України, відійшов у Львові на вічний спочинок по дуже тяжкій, а короткій недугі, на 61 році життя, один з кращих синів Галицької Землі, бл. п. проф. д-р Маріян Панчишин.

У останній дорозі відправджували з правдивим смутком професора та визначного громадянина десятки тисяч українських громадян та його рідних пацієнтів на чолі з трьома єпископами, його рідною на Яблунівці приятелями та його учнями, то варишамі, то професорами Медичного Інституту, чоловіми пред- ставниками нашого грома- дянства. На його могилі до пізнього вечора прощали в останнє визначного громадянина-професора пред- ставники церкви, громадських установ та круга його учнів, а під тихий весір покладали на віки його стружене тіло сера, рідна земля.

Очевидно, що в короткій газетній статті просто не мож- ливо подати оцінку цього грома- дянина широкого ділязо- ну. Це діло треба залишити для кращої аналізи його по- статті на пізніше, у більше пригожний для цього час. Я хотів би у п'ятиріччя його смер- ти, в садах чи не найбільшого нашого народнього лихоліття, в садах може й деякого зневі- рення, лише пригадати нашо- му громадянству великого громадянина, громадянина-оп- тиміста, який так гаряче вірив у сили свого народу та з цією вірою сам беззапечно пра- цював понад свої сили та дру- гих, собі близьких співтовари- шів, запалював до праці. Я хотів би пригадати достать чо- го незвичайно доброго, шля- хетного, милосердного та жер- твенного чоловіка, що при- слухувався до нещастя й по- треб кожного пацієнта, кожно- го бідка чи потребуєчого. Не жалів гроша на допомогу бідній молоді й з особливою дбайливістю відносився до шкіл і вузів, першу чергу по- магав ремісничій молоді й сту- дентству. Я хотів би пригадати

Д-р Маріян Панчишин

конав з рамени клініки кілька наукових поїздок до Німеччи- ни й Англії. В часі 1-шої світо- вої війни організував військо- ві епідемічні шпиталі.

З вибухом нашої революції став на допомогу визвольним змаганням нашого народу, що спричинило утрату його дуже надійної позиції в польській клініці. Тоді кинувся у вир праці в Українським Допомо- говім Комітеті, Українським Лі- карським Товаристві, де став членом редакційної колегії на- укового журналу „Лікарський Вісник“, та в Науковім То- варистві ім. Шевченка, якого дійсним членом був від 1920 р. А влітку за цим немає організації, не має якоїсь справи, де- б він не приложив своїх рук і гроша. Просвіта, Рідна Шко- ла, промислові бурси, школи, спортивні товариства та всякі інші організації, особливо на Личакові, були під його мо- ральною і в великій мірі мате- ріальною опікою. І тут не пе- речислити його багатогранної роботи. Але найбільше уваги присвятив він справам вихову- вання нашої медичної, молоді та народному здоров'ю.

Вже в 1920 р. стає одним з організаторів Тайного Україн- ського Університету у Львові, його професором анатомії, а два роки пізніше ректором. Трудно представити важкі у- мовини польської шовіністич- ної дійсності, в яких тоді ві- дозналася праця професора та студентів. Ніколи однак па- кійний наш професор не опу- скаяв рук. І завдяки його праці медичний факультет стояв на такій висоті, що студії і пер- ший іспит зачисляли нашим студентам закордонні універ- ситети. Знаючи матеріальні відносини нашого студентства, він довгі роки давав стипендії кільканадцятьом студентам на докінчення студій за кордо- ном. З таким же запалом пра- цював для своєї молоді в ча- сах більшовицької і німець- кої окупації до останніх днів життя. Його наполегливості і праці та за допомогою ледви кількох найбільших співро- бітників вдалося організува- ти Медичний Інститут за ні- мецької окупації, а це умож- ливило медичні студії соткам нашій молоді, яка перед тим не мала доступу до цієї святині науки. Його клич був — дати якнайбільше добрих україн- ських лікарів на службу наро- дному здоров'ю.

Справи народнього здоров'я служив сам, як взірцевий, до- бре кваліфікований лікар і як творець Українського Гігієні- чного Товариства у Львові, 1929 р., що до смерті був його безперервним головою, до- бродієм-фундатором та членом редакційної колегії журналу „Народне Здоров'я“. Уся ши- роко закреслена пропаландив- но-викладава, виставова та ви- давнича діяльність У. Г. Т. у продовж свого існування опи- ралася на праці небагатьох і ма- лого гурта співробітників та особливо на його матеріальній допомозі.

Він був тим першим піоні- ром, що в організований спосіб прорубував кригу безпрос- вітної темноти на полі народ- ного здоров'я в Галичині. Цілий ряд філій, кружків, Українсь- кий Протитуберкульозний Диспансер у Львові та Народ- на Туберкульозна Санаторія в Карпатах, що ледви перед о- станньою війною повстала, це діла його рук і грошей. Чима- лу ролю відіграв в організації здоровної мережі за часів більшовицької окупації, як

керманич Обласного Відділу Здоров'я. Не менше цікавився справами поліклініки Народ- ної Лічниці та Українського Шпиталю у Львові, де був його першим керманичем внутрі- шнього відділу. І просто не дасть- ся перелічити його всебічної діяльності у різних відтинках нашого громадського життя, бо такий був наш професор Маріян Панчишин, неструдне- ний народний робітник та віч- ний оптиміст у праці й май- бутності нашого народу.

І саме в розгріті тяжкої пра- ці, в страшно скомплікованих садах 1943 року, коли то йо- му, як чоловіку представнико- ві українського громадянства загрожувала тоді не раз смер- ть з-за кожного вугля й коли в дійсності беззастанно одер- жував погрози смерті на пись- мі від спеціально надіслані тоді до Львова польської тай- ної бойки, його й так пере- працюване серце не видержало тієї великої напруги і з при- веду коронарної тромбози сер- ця д-р Панчишин помер, зали- шаючи сиротами свою вірну дружину та двох синів — сту- дентів медицини.

Сьогодні майже по цілому світі розкидані його старші учні-лікарі та сотні молодших студентів і ці теж заважають його трудам, що можуть свої студії кінчити тепер на чужи- ні. То ж нині у п'ятиріччя його смерті, схилимо чоло перед його постаттю та шануємо

його пам'ять бодай широко згадкою і приреченням йти його слідами у дальшій тяж- кій службі фому народові.

На посмертному святочному засіданні Українського Лікар- ського Товариства у Львові підписаний при закінченні по- смертної згадки висунув де- кілька проєктів для шануван- ня пам'яті покійника, а між ними уфундування стипендії ім. Маріяна Панчишина для найздібніших молодих лікарів, що присвятилися б спеціаліза- ції та боротьбі з туберкульо- зою, ворогом число один на- шого народу, та створення Народної Туберкульозної Са- наторії його імені. Ці проєк- ти були прийняті Товариством з одушевленим. Але тверда тодішня дійсність не дала змоги зреалізувати ці плани.

Сьогодні ми всі розкидані по світі, але його ідея служ- би народному здоров'ю живе поміж нами й житиме всюди там, де живе український на- род чи його нащадки.

То ж найкращим шануван- ням його пам'яті було ство- рення, хочби тут в Америці, шпиталю як другої здоровної установи, чи служила б тут нашою громадянству. І в цей спосіб, бодай частинно, був би сплачений борг віданості на- шого загалу за трудове життя визначного лікаря — грома- дянина.

Д-р Роман Осичук

Кандидати на президента

(Докладніше зі стор. 2-го!)

З огляду, що при владі у Ва- шингтоні впродовж 16 років втрималася Демократична пар- тія, вона виказує вже призна- ки перетому. Її адміністрація не відзначається тою енергією, яку вона виявляла в початках. Члени страдили дисципліну, потрібну до управи державою і тепер Демократична партія починає розколюватися. Волес створив з колишнього лівого крила свою власну партію і тим ще більше її ослабив. Губ. Турмонд теж підірвав силу демократів через свою групу Сейтових Прав. При кермі пар- тійних справ з пливами на владу остався тільки центр партії, який часто вагається в своїх намірах. Це вказує, що Демократична партія втратила свою послідовність і часто не має ясної думки в важливих політичних справах. Усе те є вислідом цього, що була задо- во при владі й тому, само со- бою, насувається потреба зміни.

Коли йде про кваліфікації Дюї, то він має їх повно. Він виказує себе добрим адміні- стратором як губернатор, він добирає співробітників і до- радників і сворити з них один одноцілий гурт при праці. У успішних справах Дюї вика- зує, що він стоїть за поступо- ве законодавство, а за його у- ряду як губернатора робітни- цтво в стейті Нью Йорк дійшло до великих впливів.

Уряд президента Злучених Держав дійшов тепер до тако- го значення, що на це стано- вище треба людини з адмі- ністраційним хистом. Дюї, правда, не був ще президен- том, однак як губернатор ве- ликого стейту мав нагоду на- брати досвіду в правлінні. Ко- ли він стане президентом, не- ма сумніву, що він дасть собі раду на цьому становищі. Він не сіє клясового антагонізму й тому є надія, що він зуміє ви-

користати генія й засоби аме- риканського народу для по- правки національного життя в майбутності.

Республіканська партія зро- зуміла, що становище віце- президента під теперішню по- ру не є маловажне. Досі бува- ло, так, що партія, настановля- ючи кандидата на віцепрези- дента, оглядалася на те, чи він зможе приєднати голоси для першого кандидата на віце- президента, губ. Ирла Ворена з Каліфорнії, партія виказала своє розуміння потреб часу. Губ. Ворен має теж досвід а веденні прилюдних справ і то- му надається до перебрання великої відповідальності на становищі екзективного уря- довця, коли б так зайшла по- треба.

Оце аргументи редакції ве- ликого американського шо- денника. Можна завважити, що при виборі кандидата ре- дакція звертає увагу не тільки на особу кандидата, але теж на вартість і придатність його партії.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО
В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДНОГО СОЮЗУ.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ“

Жерти, надіслані на цю ціль, як теж ообро- вільну доплату до передплати „Свободи“, потвер- джуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 3.

Відділ:

Жертви:

Відділ:	Жертви:	Відділ:	Жертви:
o. Петро Понятишин	\$10.00	Теодор Барна	2.00
204 Н. Н.	10.00	58 Michael Humicki	2.00
239 Анна Симуляк	5.40	70 Аллін Ошиски	2.00
Paul Chornoma	5.00	158 John Kornowa	2.00
Петро Дмитрія	5.00	189 Derenik Maxim	2.00
Steve Blockowsky	5.00	182 Теодор і Марія Луде	2.00
83 Ілько Савчин	5.00	200 Стефан Шіма	2.00
334 Михайло Шингельський	5.00	208 Швейц Андрій	2.00
414 Софія Брезіцька	5.00	237 Григорій Забитко	2.00
349 Leon Martanchuk	4.00	246 Василь Сподарик	2.00
Дмитро Прус	3.00	254 Андрій Савка	2.00
52 Михайло Прохода	3.00	256 Худик Николай	2.00
122 Ілія Давидчук	3.00	278 Дмитро Сирбул	2.00
204 Maria Necsepir	3.00	361 Іван Косицький	2.00
257 Karanko Alek	3.00	388 Michael Pinkowitz	2.00
263 Мирон Сівак	3.00	388 Ілько Сорона	2.00
375 Стефан Крутий	3.00	388 Іван Михальцевич	2.00
o. Лев Чапельський	2.00	405 Onufrey Barlak	2.00
John Jaworsky	2.00	422 Теодор Овистун	2.00
Теодор Івасюк	2.00	300 Роман Гвоздецький	1.00
John Maday	2.00	105 Томас Свободян	1.00
		156 К. С. Карпачук	1.00
		341 Ф. Мартинюк	1.00
		372 Андрій Загута	1.00

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЯ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Рідна Школа та її великий прихильник.

Маємо в Нью Йорку цілоден- ну українську школу на Ше- стій вулиці, біля церкви св. Юрія. Це є великий здобуток, що коштував довгих літ труду. Тепер тільки радити, що вона є і слати своїх дітей, як хо- чемо, щоб вони пам'ятали, з яко- го вони роду і до якої церкви належать.

Згадуючи за цю нашу шко- лу та пригадуючи громадян- ству його обов'язки зглядом неї, не можу поминути того, хто положив великі заслуги на цьому полі. Тою особою є по- кійний о. Филімон Тарнав- ський, що помер недавно в Фи- ладелфії, де був парохом при кафедрі й канцлером дієцезії. Пригадую собі першу пропо- відь о. Тарнавського, як при- був в 1934 році на пароха до Нью Йорку. В цій проповіді о. Тарнавський питав: Де ваші не згадати того, що докладав діти, де наша молодь, де наша так багато труду до цього до- школа? Маю 72 роки і старий блого діла.

навський, але доложу всіх ста- рань, щоб була Рідна Школа. В скорому часі відбулися на- ради і створено Шкільний Ко- мітет та вибрано екзекутиву для збирання фондів. За ш- рою допомогою о. П. Поняти- шина взялися ми всі теж широ- до праці й агітації, приготува- ли дім на школу і на помеш- кання для трьох Сестер Васи- ліянок. Це була ризикозна ро- бота, бо ніхто не знав, що з того вийде. Та скоро вияви- лося, що вписалося до школи вчетверо більше дітей, як було передче. Тоді піднялася не- тільки школа, але теж зачало більше людей ходити до церк- ви. Це була тільки вечірня школа, а о. Тарнавський зма- гав до цілоденної школи. Воно здійснилось пізніше, коли вже перенесено о. Тарнавського до Філадельфії. Добре започатко- ване діло розвивалося і вкінці ми дістали свою цілоденну школу. Згадуючи за неї годі Тарнавський питав: Де ваші не згадати того, що докладав діти, де наша молодь, де наша так багато труду до цього до- школа? Маю 72 роки і старий блого діла.

Петро Гринишин.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змішують свою адресу, вивопити оцей бюлетень, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адмі- ністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на по- кріття вироблення нової металевий плити.

Ім'я й прізвище _____ Ч. від _____
Стара адреса _____
Нова адреса _____

УВАГА! КЛІВЛЕНД, О., І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

БРАТСТВО СВ. ПЕТРА Й ПАВЛА,
відділ 102 Українського Народного Союзу

— влаштує —

БАЛЬ

В СУБОТУ, 16. ЖОВТНЯ (OCTOBER 16, 1948)

В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,

2255 В. 14-та вулиця.

Початок 8:30 ввечір. Дор праїз Вступ 65 ц.

4TH ANNUAL FALL FROLIC

ON

SATURDAY

OCT. 9TH, 1948

AT

WEBSTER HALL

119-25 EAST 11TH STREET

NEW YORK CITY

MUSIC BY MICHAEL LANE

SPONSORED BY

THE UKRAINIAN

Pvt. NICHOLAS MINUE Post No. 1260

8 P. M. TO ?

AMERICAN LEGION

ADM. \$1.20

МОЛОДЬ ПРИ ПРАЦІ

Організаційна праця Ліги Української Молоді Північної Америки, відновлена два роки тому після довгої перерви, набирає шораз більшого розгону і розмірів. Остання конференція в Акроні, Огайо, була яскравим виявом того.

Попередні два роки праці покладали нові тверді основи під цілу організаційну будівлю. Вони були тим важливішими, що одночасно з організаційною працею поведено і теж в інших галузях, головним чином культурній та соціальній. В цій останній діяльності дали гідний до наслідування приклад головним чином молоді мітрополітальної округи Нью Йорку і Нью Джерсі. Відповідна частина цієї молоді брала досі участь в працях мітрополітального Комітету Нью Йорку і Нью Джерсі. Проте, ця співпраця опиралася більше на індивідуальній базі, отже залежала від того хто з молоді Джерсі Сіті, Ньюарку, Бейону, Елизабет і т. д. їздив до Нью Йорку та ангажувався в роботі. Натомість не помічалося тіснішого зв'язку між організаціями і клубами молоді в цих місцевостях. Нова організація має заповнити цю прогалину, та організаційно охопити самі ці низові місцевості та клуби. Не можна не згадати, що багато часу, праці та свого великого запалу й енергії віддає цій справі один з найбільш активних молодих людей в Джерсі Сіті, Михайло Тизьо.

Щоб організації формувати заповнити відповідним змістом, влаштовується міжклубові спортивні змагання і т. п. Але два, чи три тижні тому винувала ще одна думка. На зібранні, в якому взяли участь Данило Слободян, Теодор Шумейко, Михайло Тизьо, Олександр Ласко та Василь Драганчук задумано створити репрезентативний мітрополітальний хор. Задумано і зроблено. Проф. Юрій Кириченко перебрав керівництво хором, що з черги заповідає для нього якнайкращий розвиток та справді репрезентативне становище. Від двох тижнів вже відбуваються проби і треба сподіватися, що в недалекому майбутньому цей хор зареєструє себе громадянству відповідним репрезентативним виступом.

Маємо вже теж деякі відомості про нові і справді великі задуми Мітрополітального Комітету Нью Йорку і Нью Джерсі. Вправді, «огірковий сезон» ще не цілком закінчився, що не почалася нормальна праця в комітетах і організаціях, але «ідеї» наступних виступів вже є, їх обговорюється та обмірковується можливість їх здійснення. Після своїх двох попередніх річних Фестивалів, якими цей Комітет здобув собі славу безконфліктності у влаштуванні культурних імпрес, в черговому році ця слава мала б бути ще більше виправдана і закріплена. Думаємо, що ми не повповнимо недискретності, як вже тепер згадаємо, що в наступному році та з нагоди 300-річчя в'їзду Богдана Хмельницького до Києва, Комітет планує дати інсценізацію того в'їзду, згідно з образом тої самої назви, як теж уривок опери «Запорожець за Дунаєм» та інші доповнення. Це, вправді, ще тільки плани і думки, але хто знає нашу молоді, той теж не сумнівається, що ці плани можуть бути здійснені. Це тим

СПРАВА БЕРЛІНА В СОВЕТСЬКОМУ НАСВІТЛЕННІ

Лондон, 7 жовтня (АП). — Московська радіовислання передає сьогодні рано свій коментар до совєтсько-західних суперечностей в справі Берліна, заявляючи, що це західні союзники самі цю проблему «штучно створили» і тепер свідомо відводять її в ОД, ігноруючи призначену для таких справ Радію міністрів західних країн. Совєтський коментатор пробував теж зв'язати з цим поодинокі інші справи по своєму навігуювати, хоча загальний тон коментара вже був менше агресивний, ніж попередній.

більше, що керівником Фестивального Комітету знову перебрано Ольгу Дмитрів, який в головній мірі треба завдячував успіх попередніх фестивалів.

Це тільки уривки з загальної організації та культурної праці і задумів нашої молоді, яка згаданам ще далеко не вичерпується. Дітройтський Мітрополітальний Комітет, наприклад, вже мав дати Нью-Йоркському виклику, що він задумує перейти від нього перше місце у влаштуванні культурних фестивалів і цього виклику не можна легковажити, хто знає теж нашу молоді Дітройтської мітрополітальної округи. Це слова, що за ними криється мазальна організаційна і культурна конкретна робота, що цілком певно принесіть цілій українській молоді в Америці ще більше успіхів і ще більшу славу.

ШУКАЮТЬ СВОІХ РІДНИХ

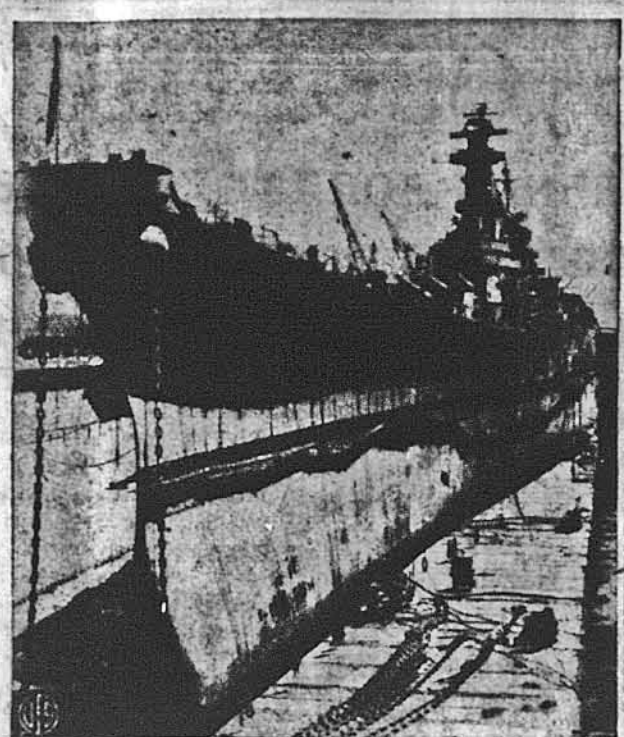
УВАГА: Зголошуючись на розшуку до З.У.А.Д. Комітету прохайтеся на початку листа додати під яким часом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохайте звертатися безпосередньо до З.У.А.Д. Комітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуку не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полегдження вашої справи.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

16,379 Буячек Марії з с. Лукавець (Любачів) від Литвин Миколи.
16,380 Скубинич Анни від Болак Михайла (родж. в Америці).
16,381 Калита Анастасії і Теклі, Прокопик Михайла з с.

НЕ ТА КЛЕГКО ЗНАЙТИ ІМІСЦЕ ДЛЯ «АІОВИ»! — Це американський панцирник «Аіова», один з найбільших у світі. Бачимо його в пристані в Сан Франциско, на спочинку. Дено треба видати \$25,000, щоб покрити кошти втримання панцирника враз з мужвою.

Коросно (Ряшів) від Галушка Івана.

16,382 Шевчук Анни з с. Крайна (Добромиль) від Павлюк Михайла с. Теклі.

16,383 Яремчук Гринька з с. Поріччя Любінське (Городок) від Яремчук Михайла.

16,384 До одностельчан з с. Клубівці (Товмач) від Федора Дмитра.

16,385 Братусь Павла с. Максимів з с. Депоівка (Чернігівщина) від Салій Грицька с. Дмитра.

16,386 Скутович Анни з дому Жук, Ружницька з дому Жук з с. Добромирка (Збарж) від Береза Василя.

16,387 Зелеза Михайла з с. Сосниці (Ярослав) від Матишак Володимира с. Степана і Катерини.

16,388 Пляк Катерини від Пляк Розалії.

16,389 Маланчик Анастасії з с. Карнед з с. Нирків (Заліщики) від Емчук Петра.

16,390 Павлів Степана с. Миколи з с. Нараїва (Бережани) від Павлів Миколи с. Яцька.

16,391 Горяк Івана брата з с. Лаврова (Старий Самбір) від Горяк Марії.

16,392 Дребот Івана від Гайдук Івана з с. Битня (Турка).

16,393 Мушницький Василя з с. Речиня (Бересте Литов.) від Гриневич Марти.

16,394 Гук Параскевії і Марії з с. Потік Золотий (Бучач) від дочки Василя Гук Параскевії.

16,395 Демків Семена, Катерини і Анни, Куртяк Андрія з с. Лішави Долішньої, Швед Марії з дому Куртяк (Добромиль) від Демків Йосифа.

Кожний, хто бажає, щоб прислано ним оголошення пошукувати родичів і знайомих різних скитальників було поміщене у «Свободі» безплатно, хай вишле таке оголошення впрод до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 4, PA.

Хто бажає, щоб прислано ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колонії коштує \$1.00.

Адм. «Свободи».

ТАРЗАН, ч. 1945. Турбота за Дженоу.

Коли мале звірятко вдарило в його груди, Тарзан пробудився і побачив Нікому біля себе. Однак його радість пере-

мінилася в переполох, коли він довідався від неї сумну вістку: Джена лежить хвора в колибі на дереві.

Дерестрашений пан джунглів пігнав просто до своєї дружини...

...яка вже втратила притомність і тряслася у пропасниці.

лекси з с. Піклужне (Костопіль Волинь), Нагорний Григорія тож села від Шевців-Малюшків Надії.

16,402 Дмитришин Йосифа стрийка з с. Струтинця (Золочів) від Дмитришин Йосифа.

16,403 Качинський Якова с. Андрія з м. Гоша (Волинь) від Кульницький Михайла.

Голоситесь за адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 4, Pa.

ЛІСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

С. Р., Сейнт Луїс, Мо. — Дуже дякуємо за надіслані часописи. Маємо їх, але не всі числа. Буде використане у фейлетонах, бо цікаво передає картини зі життя наших скитальців.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую свого брата ВАСИЛЯ ПОПОВИЧА, літ. около 70-ти років, до Америки в 1913 р. з села Яковичів, пов. Перемишляни. Жив в Нью Йорку при 78 або 88 ул. Рінож пошукую одностельчан з того села. Зголошених брата і одностельчан прошу писати за адресою: Д. ПОПОВИЧ, Queen E. Hospital, 130 Dunn Ave., Toronto, Ont., Canada.

Пошукую ПЕТРА і ГРИЦЮ ВІДЗНОК з села Гінківці, повіт Залішків, які перебували в Newark, New Jersey. Хто про них знає, або вони самі, прошу писати за адресою: Mrs. MARY CHORNEY, 787 — 12th Ave., Lachine, P. Q., Canada.

РЕАЛЬНОСТІ

ВДОВА ЖЕРТВУЄ 6-ФАМІЛІЙНИЙ ЦЕГЛОВИЙ ДІМ.

Всі улпшення. 4 кімнати вже є готові до мешкання. Дім в Брукліні. Повна ціна \$8,500. Треба мати половину готівки. Заходіть до мене по більше інформації.

STEPHEN D. SATZEWICH
32 EAST 7th STREET,
NEW YORK 3, N. Y.

FLORIDA

Перед сезоном люди приїждять сюди купувати: ДОМИ, АПАРТАМЕНТИ, БІЗНЕСИ.

Як Ви приїдете, забудьте перше зайти до свого: **ІВАН ВОРОНА** Reg. Real Estate Broker 7595 N. MIAMI AVENUE Ph. 7-8433 MIAMI 38, FLORIDA

Хочете поширити серед американців знання про українських українців, так пам'ятайте, що д-р **ВАСИЛЬ ГАЛИЧ** написав саме для тої цілі наукову працю, що вийшла книжкою, яку видає Видавництво Шикагоського Університету. Це:

UKRAINIANS IN THE UNITED STATES

By WASYL HALICH, Ph. D.

Сторін XII+174.

Ціна \$2.50.

22 Ілюстрації.

В тій книжці є відповіді на такі питання:

Хто є українські іммігранти й звідки вони вийшли? Чому українці іммігрували до Західних Держав? Як вони пристосовувалися до прибраної вітчизни? Як вони бралися в Америці до фермерства, бізнесу і різних професій? Як організації створили українці в Америці? Якою є їхня праця? Яке є духовне життя української імміграції? Яка її будучність?

Замовлення враз з \$2.50 висилайте до:

"СВОБОДА"

81-83 Grand St. (P. O. Box 346) Jersey City, N. J.
Замовлення в Канаді треба платити американською валютою.

ЗБОРН ВІДПОВІДІ У. Н. СОЮЗУ

MONESSEN, PA. — Monthly meeting of Sts. Peter and Paul Society, 338, will be held Sunday, Oct. 10, at 2 P. M., at the Ukrainian Hall, on Second and Schuylkill Aves. Members are asked to make an appearance and to pay their premiums to date. — M. Salak, Pres.; J. Kudlik, Sr., Treas.; E. J. Pypluk, Sec'y.

Професійні Оголошення

Dr. S. CHERNOFF
223 — 2nd Ave. (Cor. 14th St.)
N.Y.C. — Tel. EMercury 7-7697.
Острі й довгочасні недуги чоловіків і жінок. Шкірні, X-Ray. Роздута мина лікуємо без операції. Переводимо аналізи крові для супружних дозволів. Облікові години: В будні 10-7 P. M.

ІВАН КОРАЛЬЧУК FUNERAL HOME

COMPLETELY AIRCONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В ОСТЕРТІ
NEW JERSEY
ЦІННІ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смерті в родині клієнта як в день так і в ночі!

JOHN KOWALCHUK

189 GRAND STREET,
cor. Warren Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. REgden 4-5131

Comfortably & conditionally
Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN
FUNERAL DIRECTORS
801 SPRINGFIELD AVENUE
NEWARK, N. J.
and IRVINGTON, N. J.
Evan. 8-6545

OUR SERVICES ARE AVAILABLE ANYWHERE IN NEW JERSEY

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗБАГАТО

Заряди ШАДІТЬ дешею з нашого забезпечення. Ми укладуємо прекрасний ЦІЛІЙНИЙ ПОХОРОН за \$150.00. У випадку смерті в родині клієнта!

KAIN MORTUARIES, INC.

Найбільший український погребовий зарядчик в Америці!
3. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

68 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bigelow 3-6762
225 WEST JERSEY STREET
ELIZABETH, N. J.
Phone: EL 2-3611

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджу погребовий за \$150
ціна так низька як
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ПРЕНА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в БРОНКСІ, БРОКЛІНІ, НЬЮ-ЙОРКУ І ОКОЛИЦІХ

129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

Branch Office and Chapel:
707 PROSPECT AVENUE
(Cor. E. 155 St.)
BROOKLYN, N. Y.
Tel.: MEtrose 6-8877

КАЗКИ І БАЙКИ

ІЗ ЗВІРАЧОГО ЦАРСТВА — 20 ц.
НАШІ КАЗКИ — 20 ц.
КАЗКИ БРАТІВ ГРИММІВ — 20 ц.
КАЗКИ ПРО ЦИГАНІВ — 10 ц.
РУСАЛКА І інші казки братів Гриммів — 20 ц.
СУМНА КАЗКА І інші оповідання — 10 ц.
СПІВМОВКИ РУДАНСЬКОГО — 20 ц.
СЕРЦЕ НЕ НАВЧИТИ І інші оповідання — 10 ц.

Усі ці казки в бейлі разом лише \$1.00.

Замовлення враз з належністю слади до:

"СВОБОДА"

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

3 Канади належить платити тільки американською валютою.